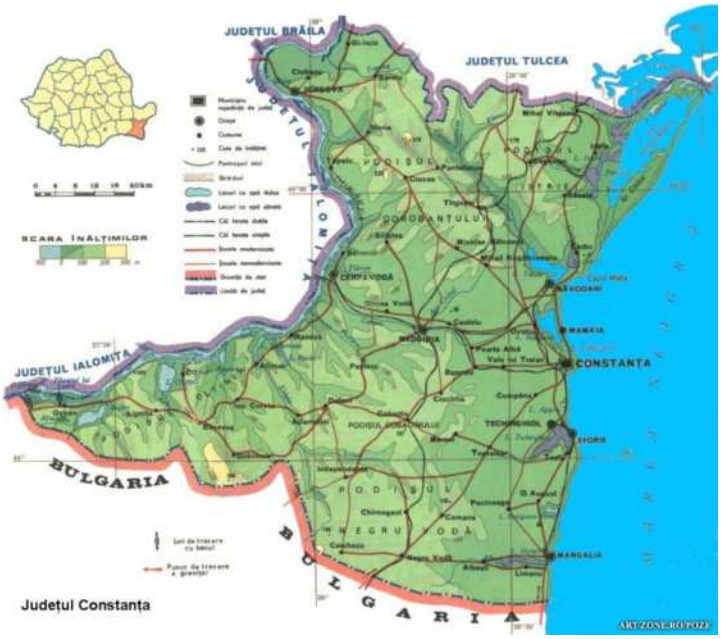
Проект „Стратегия за предприемачество и адаптация – Бизнес и иновации без граници“
Договор № BG051P0001-7.0.07-0043-C0001 - Схема BGO51PO001-7.0.07 "Без граници - Компонент 1" - Фаза 2
с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ И ПОСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТ КОНСТАНЦА

Карта на област Констанца

Август 2013 г.

Съдържание:

I. ОБЛАСТ КОНСТАНЦА – ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ 3

I. 1. Географско положение 3
I. 2. Население 3
I. 3. Работна сила 3
I. 4. Инфраструктура 4

II. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ 5

III. ПРЕГЛЕД НА БИЗНЕСА 5

IV. ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТ КОНСТАНЦА 7

IV.1. Земеделие и рибарство 7
IV. 2. Производство 8
IV.3. Строителство 10
IV.4. Търговия 11
IV.5. Транспорт и складиране 12
IV.6. Туризъм 13
IV.7. Услуги 14
V. Други дейности 14

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ОТНОСНО НАЙ-ДИНАМИЧНИТЕ И КОНКУРЕНТНИ ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТ КОНСТАНЦА 15

VII. ЛИТЕРАТУРА 16

I. ОБЛАСТ КОНСТАНЦА – ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

1.1. Географско положение

Област Констанца е разположена в Югоизточната част на Румъния и е част от Югоизточния регион на развитие (NUTS II level). Площта й е 7.071 km^2, което представлява 3% от територията на Румъния и нарежда Констанца на $8^{-мо}$ място по полощ сред областите на Румъния.

Освен че граничи по вода с река Дунав (137 км) и Черно море (82 км) на запад и изток, още две важни водни артерии имат важна роля за областта: изкуствените канали - Дунав – Черно море и Поарта Алба – Мидия. Има и много езера край Черно море и Дунав, много от които са природни резервати.

Бреговата линия е по-ниска и равнинна на север, с широка пясъчн ивица, и по-висока и склалиста на юг, където постепенно преминава във възвишения, хълмове и степи в посока на Дунав. Релефът не надвишава 200 м надморска височина.

Открити са и се добиват различни минерали и природни ресурси: минерални извори, лечебна кал, извори с повишено съдържание на сяра, строителни материали, обикновенни и фосфатни скали. В континенталния шелф на Черно море са открити залежи на полезни изкопаеми и горива. Наскоро се потвърди и наличието на значителни залежи на шистов газ и предстои важен обществен дебат относно бъдещото им еклсплоатиране.

1.2. Население

Последното преброявне на населението, проведено на 1 юли 2011 г. и окончателните му резултати ще бъдат публикувани през 2013 г., показва че населението на област Констанца е 684 082 човека, която я поставя на $4^{-то}$ място по население в Румъния. Сравнено с преброяването от 18.03.2002 г., населението е намаляло с 4.34%. Населението на областта е съсредоточено в 3 главни града, 9 по-малки града и 58 общини. 68.84% от населението живее в градовете, останалите 31.15% - в селските райони, а 51.27% са жени. Градското население е намаляло с 1.4% за времето между двете преброявания.

Град Констанца е основния град – областен център, и в него са съсредоточени 41.49% от населението на областта или 283 872 човека. В сравнение с 2002 г. населението му е намаляло с 8,56%.

1.3. Заетост на работната сила

Заетостта на работната сила е важен индикатор за състоянието на икономиката и растежа. Разглеждането на заетостта по отрасли и делът на заетостта в различните отрасли (и формирането на БВП) също така може да покаже дали нашата икономика и общество се развиват в правилна посока[1].

[1] Lucian-Liviu Albu, Petre Caraiani, Marioara Iordan, Перспективи за заетостта в Румъния според Европейска Стратегия 2020, Национална Комисия за Прогнози, 2012

Заетост по отрасли – състояние през последните 5 години[2]:

Година / Отрасъл	Услуги, включително търговия	Земеделие, рибарство, горско стопанство	Промишленост	Строителство
2008	49%	20%	19%	12%
2011[3]	49%	22%	18%	11%

Показателите от тази таблица могат да се сравнят със средния процент за Румъния - 40.8% и средния за Европа - 69.8%[4], което показва че икономиката на Румъния изостава по този показател от другите страни-членки на ЕС, като няма развитие в правилната посока, а напротив – засилва се заетостта в селското стопанство заради продължаващата икономическа криза и липсата на стимулиращи мерки.

Основна движеща сила на икономиката са наличната работна сила и степента й на образование. В това отношение област Констанца разполага с работна сила от 497 000 човека средно за периода 2009-2011 г., което е около 70% от населението. По отношение на образованост на работната сила Румъния е далеч след Европа със своите 13.6% работна сила с висше образование, сравнени с 24.5%[5] средно за Европа.

I.4. Инфраструктура

Инфраструктурата на област Констанца е белязана от връзката между Черно море и вътрешността на страната. Заради това основните транспортни маршрути са съсредоточени в транспортен Коридор Изток – Запад, свързващ града и Пристанище Констанца с гр. Чернавода в посока Букурещ, железопътната линия с нормална скорост (Констанца - Букурещ) и сухопътното трасе (магистралата Констанца - Букурещ). По тази магистрала пътуването от Констанца до Букурещ отнема 2 часа. В посока север и юг от този транспортен коридор транспортната инфраструктура вече не е с такава гъстота, като жп линиите са рядкост или напълно липсват, но до всички населени места има изградени пътища. Тръбопроводи свързват пристанищата Констанца и Мидия с основните румънски рафинерии и европейската тръбопроводна система.

Характерно за водната инфраструктура е, че Черно море се свързва с Европа чрез канала Дунав – Черно море и самата река Дунав, пристанищната система включва три морски търговски пристанища и шест речни, разположени по канала. Пристанище Констанца е най-голямото пристанище на Черно море с годишен оборот от 100 млн. т. То разполага със 156 кейови места, от които 140 се ползват. Може да приема танкери с водоизместимост от 165,000 dwt и кораби, превозващи насипни товари с водоизместимост от 220,000 dwt. На територията на пристанището извършват дейност 700 пристанищни оператора[6]. В Пристанище Констанца и двете му сателитни пристанища Мидия и Мангалия има изградени специализирани терминали за течни и насипни твърди товари, контейнери, общи товари, RO-RO и фериботи, пасажери, шлепове и влекачи, LPG, петрол и др.

[2] Издание за статистически данни за област Констанца 2012 г., Статистическо бюро Констанца.
[3] Статистически данни за 2012 г., сравнени с Ноември 2013 г.
[4] Евростат
[5] Евростат
[6] Национална Компания „Пристанищна Администрация" АД с адрес www.portofconstantza.com

Също така Пристанище Констанца има статут на Свободна Безмитна Зона. Дейността на пристанището постепенно се възстановява след значителния спад през 2009 г.[7].

Област Констанца се обслужва от международно летище от среден мащаб, което се намира на 26 км северно от град Констанца.

II. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

През последните 10 години област Констанца е на първо място по формиране на БВП в региона. Макроикономическите показатели на област Констанца имат положителен тренд на развитие през последните 5 години[8]:

	2006	2007	2008	2009	2010
Брутна добавена стойност[9] в млн. рум. леи	12901.1	14494.8	18497.4	17726,1	18856,3
БВП в млн. рум. леи[10]	14653.30	16296.6	20637.00	19553,1	21183,4
БВП/на човек в леи	20449	22687	28650.44	27068,4	29267,1

Отрасъла с най-голям дял при формирането на БВП през 2010 г. е отрасъла Услуги - 46%. Промишлеността - 33%, строителството - 16% и земеделието - 5%. Отрасълът на Услугите е отбелязъл спад. Разглеждайки различните видове услуги извън отрасъла Услуги, виждаме че най-голям дял има отрасъла Транспорт и складиране - 31%, следван от търговията - 19% и покупко-продажба на имоти - 17%. Туризмът има дял от 7%, но трябва да вземаме под внимание и неговата сезонност, въпреки че той генерира значителен оборот и осигурява много работни места.

III. ПРЕГЛЕД НА БИЗНЕСА

Общият преглед на бизнеса в област Констанца[11] показва смесен тренд на развитие на бизнеса – оборот, брутни инвестиции и заети лица през последните 4 години:

	2007	2008	2009	2010	2011
Фирми[12] (брой)	21593	23261	22748	20541	19654
Общ оборот (млн. рум. леи)	33924	46222	38916	43051	48909
Нетни инвестиции общо (млн. рум. леи)	4787	5826	4079	6142	5875
Заети лица (брой)	180173	185570	169014	152698	161000

[7] Годишен Доклад 2012, Национална Компания „Пристанищна Администрация" АД

[8] Издание за статистически данни за област Констанца 2012 г., Статистическо бюро Констанца.

[9] Брутна добавена стойност

[10] Румънска валута

[11] Включително промишленост, строителство, услуги и търговия. Земеделие, рибарство и горска промишленост не са включени в тази статистика поради спецификата на дейността им.

[12] Публикуваните им годишни счетоводни отчети (данъчно активни фирми)

Вижда се че броят на действащите фирми през последните 5 години е намалял с 18.71%, което отчасти се дължи на икономическите трудности, принуждаващи фирмите доброволно да прекъсват дейността си за определен период от време, както и различните промени в бизнес законодателството. Въпреки че броят на фирмите намалява, се вижда че оборота се увеличава, което се дължи отчасти на значителните по обем частни инвестиции, които са едни от най-големите в региона – дял от 24.6% от БВП, сравнени със средните за ЕС -10 - 20.9% [13]. Също така през 2011 г. броят на заетите лица започна да се възстановява и повишава. Това може да се дължи на факта, че отчетените за периода на 2010 г. инвестиции са за проекти, които са стартирали преди този период, а са приключени през 2010 г. и съответно отчетени тогава. Тези данни потвърждават положителната насока на макроикономическото развитие на Румъния: след две години на спад, през 2011 г. икономическият ръст е 2.5%, и въпреки някои неблагоприятни външни фактори, индикациите са че този ръст ще продължи и през периода 2012 – 2013г. с по-големи темпове в сравнение със страните от ЕС-27[14].

Разглеждайки статистическите данни по отрасли, за 2011 г. може да се направи следния анализ[15]: сив цвят – отрасъл, при който има спад, светло зелен – отрасъл с ръст и бял – със застой през периода 2009 – 2011 г.

2011	**Фирми (Брой)**	**Оборот (рум. леи)**	**Заети лица (Брой)**	**Брутни инвестиции (рум. леи)**
Земеделие, рибарство и горско стопанство	747.00	1,249,309,727.00	4,888.00	399,949,036.00
Добивна промишленост	59.00	941,409,922.00	1,772.00	302,673,687.00[16]
Преработваща промишленост	1,551.00	15,901,507,334.00	27,549.00	853,943,428.00[17]
Енергетика, управление на водите и отпадъците	309.00	3,809,575,583.00	10,266.00	737,942,531.00
Строителство	1,580.00	3,256,387,517.00	17,596.00	1,807,806,573.00
Търговия	7,069.00	17,164,466,328.00	34,619.00	654,274,389.00
Транспорт и складиране	2,058.00	3,556,087,770.00	24,585.00	647,445,620.00
Туризъм (хотели и ресторанти)	1,556.00	785,899,217.00	11,092.00	172,956,392.00
Услуги	4,725.00	2,245,274,109.00	28,633.00	298,722,995.00[18]
ОБЩО:	**19,654.00**	**48,909,917,507.00**	**161,000.00**	**5,875,714,651.00**

Тези резултати подтвърждават наличието на растеж при икономиката на област Констанца, както и при цялата икономика на Румъния през 2011 г.

С най-динамично развитие е отрасъла „Енергетика, управление на водите и отпадъците", който по дефиниция работи в публичния сектор, но също така се инвестират и значителни средства в използването на възобновяемите източници на енергия като големи ветрогенераторни паркове.

[13] Национална Банка на Румъния, Доклад за финансова стабилност 2012 г.

[14] Пак там 11

[15] Статистическо бюро Констанца, поискани данни

[16] Частично класифицирана информация

[17] Пак там 16

[18] Пак там 16

IV. ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТ КОНСТАНЦА

За да открoим най-динамично развиващите се и най-значими отрасли от икономиката на област Констанца, ще анализираме по отрасли и подотрасли различни индикатори като брой фирми, оборот, брутни инвестиции и заети лица през последните 3 години, за които разполагаме със статистическа информация - 2011, 2010, 2009[19]. Също така са посочени и официалните прогнози[20] за всеки отрасъл, така че да може да се проследи и тендецията в развитието им.

IV.1. Селско стопанство, рибарство и горска промишленост.

Селското стопанство е традиционен отрасъл за област Констанца и е на второ място по принос за БВП на областта. Природните условия дават възможност за отглеждането на различни култури (царевица, пшеница, ечемик, слънчоглед и технически култури), грозде и плодове и развитие на животновъдството (главно овце, кози, домашни птици) .

Отрасълът рибарство включва както морското, така и рибарството във вътрешните водоеми, основно в река Дунав. Морското рибарство не е добре развито[21], използват се основно малки рибарски лодки, оборудвани с традиционните рибарски принадлежности (188 лодки) и само 2 риболовни съда с дължина над 12 м, които използват модерно оборудване. Във вътрешните водоеми също се практикува рибарство с малки лодки и остаряло оборудване. Производителността е ниска и отрасъла има незначителен принос за икономиката на областта.

Към края на 2011 г. само 5.5% от територията на област Констанца[22] е заета от гори и отрасъла се намира в застой през последните години. Горското стопанство е слабо развито в област Констанца, като се развива на базата на местните гори.

Селско стопанство, рибарство и горска промишленост	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	745	679,372,947	5669	181,400,904
2010	728	882,185,243	5124	206,871,671
2011	747	1,249,309,727	4888	399,949,036

Отрасълът е в подем, всички индикатори растат, с изключение на броя на заетите лица, което се дължи на значителните инвестиции, които бяха направени в отрасъла и увеличиха механизирането и ефективността му, така че бе намален необходимия брой заети лица. Европейските фондове изиграха значителна роля при инвестирането в отрасъла.

Прогнозите са че брутната добавена стойност, генерирана от този отрасъл, ще отбележи спад с 21% през 2012 г. в сравнение с 2011 г., докато през периода 2013 – 2016 г. ще отбележи ръст, като най-висок той ще бъде през 2013 г. - 6.4%, последван от средно 1% ръст през следващите години.

[19] Статистическо бюро Констанца, поискани данни

[20] Пролетен Доклад 2013 г., Национална Комисия за Прогнози

[21] Регистър на риболовните съдове на Общността към 15.08.2013

[22] Издание за статистически данни за област Констанца 2012 г., Статистическо бюро Констанца.

IV.2. Промишленост

Констанца има силно развита промишленост, въпреки че по принос във формирането на БВП на областта този отрасъл се намира на трето място. Оборотът и брутните инвестиции са съсредоточени в ключови производства като: химическа и нефтохимическа промишленост – през последните години там се отбелязват най –големите обороти и инвестиции, следвани от корабостроенето, хранително-вкусовата промишленост, добив и производство на строителни материали. По отношение на територията се открояват две зони на концентриране на промишлеността: Констанца – Наводари и Констанца - Меджидия - Чернавода, в които също така е съсредоточено и градското население на областта.

Индикатори на промишлеността:

Промишленост	**Фирми (Брой)**	**Оборот (рум. леи)**	**Заети лица (Брой)**	**Брутни инвестиции (рум. леи)**
2009	1,914	12,192,777,804	32,864	1,009,595,118
2010	1,679	11,760,504,004	28,338	853,212,226
2011	1,551	15,901,507,334	27,549	853,943,428

В общи линии промишлеността е в процес на бавно възстановяване, което се очаква да се потвърди и от данните за 2013 и 2014 г., а през 2011 г. общият оборот и инвестициите са се увеличили в сравнение с 2010 г. Въпреки това, броят на фирмите и заетите лица постоянно намаляват, което може би се дължи на по-ефективното използване на ресурсите.

Необходимо е да се извърши анализ на подотраслите на промишлеността през периода 2009 – 2011 г., за да могат да се открият най-динамично развиващите се сред тях.

Статистически резултати от 2011 г. - Легенда: сив цвят - спад, светло зелен – подем и бял цвят – застой през периода 2009 – 2011 г.

Промишленост	**Фирми (Брой)**	**Оборот (рум. леи)**	**Заети лица (Брой**	**Брутни инвестиции (рум. леи)**
Хранително-вкусова промишленост	302	970.378.927,00	5067	43.106.080,00
Производство на напитки	17	299.366.837,00	455	12.127.423,00
Цигарена промишленост	1	49.532,00	2	Класифицирана информация
Текстилна промишленост	24	13.678.426,00	94	2.986.031,00
Производство на облекло	73	54.197.316,00	1162	2.498.155,00
Кожарска промишленост	11	3.769.864,00	111	501.855,00
Дървообработваща промишленост и изделия от дърво и корк, с изключение на мебели. Изделия от слама и кошничарство	49	28.235.754,00	319	1.637.441,00
Хартиена промишленост	15	6.118.113,00	67	34.963,00
Печатарска промишленост и медии	53	54.820.237,00	375	2.459.110,00

Производство на кокс и нефтопреработване	4	9.481.422.671,00	900	558.024.746,00
Химическа промишленост	21	1.185.665.088,00	727	30.218.757,00
Фармацевтична промишленост	3	33.484.327,00	137	Класифицирана информация
Производство на гума и пластмасови изделия	126	215.828.168,00	1023	16.209.689,00
Производство на други неметални продукти	86	667.539.111,00	1514	93.018.566,00
Металургия	9	73.207.064,00	174	8.660.592,00
Производство на метални изделия, с изключение на машиностроене и оборудвне	180	302.228.291,00	2592	17.039.108,00
Производство на компютри, електроника и оптически продукти	13	15.604.769,00	51	207.023,00
Производство на електрическо оборудване	7	1.570.981,00	13	220.027,00
Машиностроене и оборудвне	20	33.341.547,00	321	2.729.214,00
Производство на автомобили, ремаркета и полу-ремаркета	5	1.333.544,00	12	35.045,00
Производство на друго транспортно оборудване	148	1.877.888.008,00	5505	33.035.392,00
Мебелна промишленост	97	44.231.492,00	651	2.153.577,00
Друг вид промишленост	68	16.383.566,00	306	889.047,00
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	219	521.163.701,00	5971	26.151.587,00
ОБЩО:	1551	15.901.507.334,00	27549	853.943.428,00

Този анализ откроява следните отрасли като значими по отношение на техния оборот и приноса им в нетните инвестиции:

Производство на кокс и петролни продукти

Производство на друго транспортно оборудване

(корабостроене)

Производство на други неметални изделия(строителни материали)

Хранително-вкусова промишленост

Производството на кокс и нефтопродукти се осигурява както чрез внос на петрол, така и чрез местен добив на офшорни платформи, който задоволява 28% от потребностите на Румъния от нефтопродукти. Всички нефтопреработващи мощности принадлежт на „Rompetrol Petrochemicals Refining", част от „Rompetrol Group", чиито основен акционер е националната нефтена и газова компания на Казахстан – „KazMunayGaz". Всяка година в Констанца и Румъния се преработват над 5 млн. т. суров петрол и петролни деривати [23].

Въпреки че има значителен принос за икономиката на област Констанца, корабостроенето през последните години премина през процес на свиване, което се дължи основно на тежката икономическа и финансова криза, слабата база на икономиката, дълговата криза в еврозоната и намаления достъп до заемен капитал, който е

[23] Група Ромпетрол, Прес Отдел и Връзки с Обществеността, прес съобщение от 1.08.2013

необходим в корабостроенето. Прогнозите посочват, че нестабилността на европейския капиталов пазар ще продължи и това ще ограничи финансирането и ще продължи спада на цените в отрасъла корабостроене[24]. Въпреки че са отчетени спад в броя на фирмите, броя заети лица и инвестициите, производството на строителни материали започна да се възстановява през 2011 г., което се дължи на общия подем в отрасъла строителство.

Хранително-вкусовата промишленост е добре развита, в нея е ангажиран голям брой работна ръка, тя разчита както на местни суровини, така и на суровини от внос. На мелничарството и производството на хляб и хлебни изделия се падат над 50% от хранително-вкусовата промишленост, като на следващите места се нареждат производство на мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, на растителни масла и мазнини.

Други отрасли на промишлеността, при които се забелязва положително развитие са *производството на метални изделия, без производство на машини и оборудване, производството на машини и оборудване, металургията* - всички те са свързани с развитието и на други дейности и показват тенденцията за излизане от кризата, и *дървообработване и производство на мебели* - осигуряват както допълнителни дейности, така и търсене на складови площи.

Според прогнозите брутната добавена стойност, създадена от промишлеността ще отбележи спад с 1.6% през 2012 г. в сравнение с 2011 г., докато през периода 2013 – 2016 г. ще е налице постоянен ръст, който ще бъде най-висок през 2016 г. - 2.84%.

Промишленото производство ще нараства през периода до 2016 г. с темпове от 1.9% през 2014 г. до 2.9% през 2016 г. Като разгледаме по-подробно прогнозите се вижда, че с най-динамични темпове ще се развива сектора ремонт и инсталиране на машини и оборудване (с ръст от 22.5% през 2016 г. в сравнение с 2015 г.), следва фармацевтичната промишленост (с ръст от 14.5% през 2016 г.), корабостроенето, и умерен растеж при производството на напитки, хранително-вкусовата промишленост, производството на компютри, машини и оборудване, химикали. Единственият сектор, за който се прогнозира спад, е „ Печатни изделия и звукозаписна индустрия".

IV.3. Отрасъл Строителство

Строителният сектор включва дейности като строителство на жилищни и нежилищни сгради (търговски и промишлени сгради), инженерни съоръжения (пътища, железопътни линии и мостове, язовири), както и специализирани дейности (събаряне , електрически, водопроводни и други строително-монтажни дейности , довършителни строителни работи и т.н.).

При този отрасъл беше отбелязан значителен спад, дължащ се на икономическата криза и намалелите инвестиции във всички видове строителство, както с обществено, така и с частно финансиране. Все пак някои големи проекти, финансирани от Европейски фондове, продължиха със стратегически цели в областта на строителството на водни съоръжения, възобновяемите енергийни източници, търговията, пътищата, като по този начин се позволи на отрасъла да поддържа дейността си на опрделено ниво и също така да подпомага и

24 Global Shipbuilding Market Report: 2012 Edition, Research and Markets Inc., Dublin, Ireland. Available from URL http://www.researchandmarkets.com/reports/2236699/global_shipbuilding_market_report_2012_edition

другите свързани с него дейности – производство на строителни материали, метални конструкции, строителни машини и оборудване и др.

Статистическите данни за област Констанца показват възстановяване на отрасъла през 2011 г. в сравнение с 2010 г., както и при по-подробен анализ се вижда, че строителството на обществени обекти е основния генератор за това възстановяване – например завършването на автомагистралата Букурещ – Констанца, големи проекти по водоснабдяване и канализация, както и множество второстепенни пътища, изградени чрез външно финансиране, изграждане на улици и водни проекти в селските райони.

Отрасъл Строителство	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети лица (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	2,303.00	3,066,868,451.00	21,661.00	1.004.309.261,00
2010	1,834.00	2,957,399,803.00	17,471.00	268,385,870.00
2011	1,580.00	3.256.387.517,00	17,596.00	1,807,806,573.00

Фирмите от отрасъл Строителство прилагат различни мерки, за да се справят с трудностите по време на кризата:

- Обединяване на ресурсите на отделните фирми с цел участието им заедно в големи публични проекти
- Включвайки се като подизпълнители на големи консорциуми, които са главни изпълнители на мащабни проекти в област Констанца
- Инициране на проекти за съвместно производство на строителни материали, споделяне и съвместно използване на строително оборудване.

Прогнозите са че брутната добавена стойност, създавана в строителството, ще намалее с 1.3% през 2012 г. в сравнение с 2011 г., докато през периода 2013 – 2016 г. ще нараства, като най-големия ръст от 5.3% се очаква да бъде през 2015 г.

Обемът на строителството постоянно ще нараства, като най-голям дял в него ще се пада на общите ремонтни работи, следвани от новото строителство, както и текущите дейности по ремонт и поддръжка. Относно вида строителство – до 2016 г. ще преобладава строителството на жилищни сгради, като постепенно ще се увеличава и дела на строителството на обществени и нежилищни сгради.

IV.4. Търговия

Търговията се развива с интензивни темпове благодарение на големия брой жители, покупателната способност на които е над средната за страната и наплива от туристи по крайбрежието през лятото.

Този отрасъл включва три вида дейност: продажба и ремонт на автомобили, търговия на едро и на дребно. Откритите напоследък големи магазини (супер- и хипермаркети) осигуряват растежа в този отрасъл. Също така наличието на гъста мрежа от малки, средни и големи търговски обекти определя голямата конкуренция в отрасъла и ориентиране на бизнеса към потребностите на клиентите.

Търговия	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети лица (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	8,545.00	13,067,962,030.00	39,098.00	513,072,781.00
2010	7,747.00	15,885,066,479.00	34,362.00	302,015,216.00
2011	7,069.00	17,164,466,328.00	34,619.00	654,274,389.00

Търговията на едро и дребно се развива в положителна посока по отношение на оборот и инвестиции през 2011 г. в сравнение с предходните години, въпреки намалялата покупателна сила на населението и намаляването на броя на заетите в обществения сектор, особено през 2010 г. Ценовата политика играе важна роля за постигането на този ръст.

Прогнозата е че брутната добавена стойност бавно ще се увеличава през периода 2012 – 2016 г., като най-висок ръст се очаква да отбележи през 2016 г. - 2.8%.

IV.5. Транспорт и складиране

Транспорт и складиране	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети лица (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	2.226,00	3,441,794,270.00	24,148.00	431,233,922.00
2010	2,124.00	3,631,956,470.00	22,611.00	477,070,632.00
2011	2,058.00	3,556,087,770.00	24,585.00	647,445,620.00

Основното значение на отрасъла транспорт и складиране се дължи на интензивната работа на черноморските пристанища, приемането, обработката и изпращането на товари чрез националната мрежа от сухопътен, воден, жп и тръбопроводен транспорт. Отрасълът транспорт и складиране има важно значение за икономиката на област Констанца.

При по-подробен анализ на показателите се вижда, че за периода 2009 – 2011 г. най-засегнат е подотрасъла на вътрешния воден транспорт. Статистиката за Пристанище Констанца подтвърждава този тренд и показва леко възстановяване през 2012 г. на морския и речния трафик[25]. Въпреки лекия ръст, само речния трнспорт е достигнал нивата си от 2008 г., а морския – все още не. Договорените през 2012 г. инвестиции за Пристанище Констанца, които към момента са в процес на реализация, също допринасят за по-ефективната работа на пристанището и включват следните проекти:

Северния вълнолом на Пристанище Констанца – удължаване с 1 050 м, подобрявайки по този начин сигурността в пристанището

Пътен мост над канала Дунав – Черно море, който ще свърже Пристанището с магистралата Букурещ - Констанца

Подобряване на жп връзките и инфраструктурата в речната част на Пристанище Констанца

[25] Годишен доклад за 2012 г., Национална Компания „Пристанищна Администрация" АД

Разширяване на юг на Пристанище Констанца
Също така разработения Мастер план за Пристанище Констанца дава възможност за по-последователна политика на развитие и по-добър маркетинг.

Сухопътният транспорт също се развива в положителна посока, въпреки намалелите инвестиции: оборотът му и броят на заетите лица растат през последните години, което се свързва с положителния тренд на търговията, включително износа и вноса.

Въпреки това, най-динамично развиващият се подотрасъл е „Складирането и спомагателните на транспорта дейности", чийто оборот се е увеличил с 8.59%, а инвестициите - с 98%, почти удвоени през 2011 г. в сравнение с 2009 г. Сред факторите, благоприятстващи развитието на този подотрасъл са селскостопанската дейност, изискваща нови складови площи за съхранение, които бяха построени през последните години, изграждането на магистралата Букурещ – Констанца, ръстът в нефтохимическата и металургичната промишленост и разширяващата се мрежа на големите вериги за търговия на дребно (Cora , Selgros, Profi, Penny, Real, Baumax и др.)

IV.6. Туризъм

Освен пристанище – транспорт – складиране и нефтохимическата промишленост, туризмът е снай-видимата и осезаема дейност, което се дължи на създаването на голям брой временна заетост (за два месеца броят на заетите в туризма и спомагателните му дейности като търговия, транспорт и услуги – особено туристическите услуги и др., се увеличава с хиляди).

Туризъм	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети лица (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	1,794.00	894,066,441.00	11,755.00	208,564,776.00
2010	1.711,00	766,445,069.00	10,737.00	259,801,794.00
2011	1.556,00	785,899,217.00	11,092.00	172,956,392.00

Въпреки намалението на броя на фирмите, заети в сферата на туризма и техните инвестиции в туристическата инфраструктура - настаняване и изхранване - секторът бавно се възстановява, което се вижда от промяната в оборота и броя на заетите лица.

Туризмът в Румъния е съсредоточен основно по протежение на бреговата ивица, където е съсредоточена около 43% от общата легловата база и се посещава от над 60% от румънските туристи. Петнадесет туристически курорти и населени места са разположени по крайбрежието на Черно море, от които 13 се определят като национални курорти. Нови слънчеви и морски курорти се развиват по Северното Черноморие, в търсене на по-диви и недокоснати от туристи места. Почти 700 (679) броя заведения за настаняване в област Констанца са предлагали 83 751 легла през месец юли 2011[26].

[26] Издание за статистически данни за област Констанца 2012 г., Статистическо бюро Констанца.

Освен плажен и морски туризъм, друг вид исторически важен туризъм се развива в четири населени места, а именно медицинско лечение и уелнес туризъм, като се използва лечебната кал и водите на езерото Текиргьол, както и морските дадености. Тенденцията за развитие на културния и еко туризма оценява наличието на над 35 природни резервата - езера , гори и т.н., а също така и важни и забележителни исторически места. Селските райони по поречието на р. Дунав също са в процес на развитие на туризма.

Полагат се усилия от страна на индустрията и повечето от местните власти за удължаване на туристическия сезон, което остава свързано с летния период и лятната ваканция. Организирането на различни събития са предпочитаният метод за удължаване на сезона, докато отделните заведения за настаняване предлагат свои собствени туристически оферти, включително и еднодневни пътувания, посещения на панаири и изложения, спа услуги и т.н. Към момента не се предлагат оферти от типа All-inclusive.

Въпреки това, Румъния, като цяло, остава в средата на класирането като туристическа дестинация, както е посочено в Доклада за Конкуренцията в Пътуванията и Туризма през 2013 г. (The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013), издаден от Световния Икономически Форум[27] и където Румъния е поставена на 68 място от 140 страни, включени в изследването и за конкурентност й са дадени 4 точки от 7 възможни.
Добрата инфраструктура улеснява туризма, например близостта на международното летище " Михаил Когълничану ", магистралата Букурещ - Констанца, развитата мрежа от национални и местни пътища, която улеснява достъпа до основните забележителности .

IV. 7. Услуги

Услуги	Фирми (Брой)	Оборот (рум. леи)	Заети лица (Брой)	Брутни инвестиции (рум. леи)
2009	5,643.00	2,020,164,241.00	28,072.00	412,478,401.00
2010	5,086.00	2,201,849,355.00	27,486.00	284,857,955.00
2011	4,725.00	2,245,274,109.00	28,633.00	298,722,995.00

Забелязва се положителен тренд при отрасъла услуги. При подробен анализ се открояват няколко вида услуги, които се развиват в положителна посока: телекомуникации, производство на филми , научно-развойна дейност, реклама, ветеринарни дейности, трофеен лов, туроператорски услуги, здравеопазване, спорт и отдих . Има и услуги, при които през периода 2009 – 2011 г. се регистрира спад: недвижими имоти, правни и счетоводни услуги, мениджмънт и бизнес консултации и образование.

IV. 8. Други дейности

Извършват се основно от публични дружества: доставка на електричество, газ, пара, климатични инсталации, водоснабдяване, канализационни услуги, управление на отпадъци и пречистване. Те също са в процес на ръстеж, което се дължи на значителните инвестиции през последните години, основно се финансират от европейските структурни фондове или фондове за развитие на селските тайони. В тези дейности са ангажирани голям брой заети лица, а по принос към икономикта на областта се намират някъде по средата.

[27] На разположение на URL http://www.weforum.org/reports/travel-tourism-competitiveness-report-2013

Отрасъл, който не е много забележим е минната и добивната промишленост, която се характеризира с малък брой фирми и намаляващи показатели.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ОТНОСНО НАЙ-ДИНАМИЧНО РАЗВИВАЩИТЕ СЕ И НАЙ-КОНКУРЕНТНИ ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТ КОНСТАНЦА

Както е показано в глава III. Бизнес прегледа, повечето отрасли от икономиката на област Констанца бележат растеж през последните 1 – 2 години, докато прогнозите за периода 2013 – 2016 г. са за бавен общ ръст на икономиката във всички отрасли, също и в промишлеността и строителството.

От гледна точка на абсолютните стойности на ръста на някои отрасли, както са представени в глава IV. Икономиката на област Констанца , няколко отрасъла са отбелязали по-голям ръст:

Търговия	116.6%
Земеделие, рибарство и горска промишленост	93.3%
Транспорт и складиране	35.7%

За да се продължи в тази насока и да се открояят най-значимите и *специфични* отрасли за икономиката на област Констанца ще трябва да се направят допълнителни анализи. Под внимание трябва да се вземат природни дадености като 70 км брегова ивица, най-голямото пристанище в Черно море, директната връзка по вода между Черно море и Дунав чрез канала Дунав – Черно море, важни предпоставки за развитие на туризма (широка пясъчна ивица, предпоставки за развитие на СПА и здравен туризъм, културно и историческо наследство, защитени зони), обширни земеделски площи, благоприятни условия за развитие на лозарство, многобройна и добре обучена работна ръка, динамична бизнес среда.

Тъй като Пристанище Констанца и неговите разнообразни транспортни връзки с вътрешността на страната формират една разнообразна и солидна вертикална структура от икономически дейности, които включват промишленост, транспорт и складиране, услуги др., настоящото проучване препоръчва отрасъла „Транспорт и складиране" да бъде разгледан и развит по-нататък в Проекта „Стратегия за предприемачество и адаптация – Бизнес и иновации без граници" като най-успешно развиващ се в област Констанца.

ЛИТЕРАТУРА:

Lucian-Liviu Albu, Petre Caraiani, Marioara Iordan, Перспективи за заетостта в Румъния според Европейска Стратегия 2020, Национална Комисия за Прогнози, 2012

Издание за статистически данни за област Констанца 2012 г., Статистическо бюро Констанца

Годишен Доклад за 2012 г., Национална Компания „Пристанищна Администрация" АД

Доклад за финансова стабилност 2012 г. на Националната Банка на Румъния

Прогноза за пролет 2013, Национална Комисия за Прогнози

Global Shipbuilding Market Report: 2012 Edition, Research and Markets Inc., Dublin, Ireland. Available from URL

Community Fleet Register as per 15.08.2013

Eurostat